

Escrivà de Balaguer a Catalunya, 1913-1974. Petjades de sant Josepmaria

Josep Masabeu i Tierno

Publicacions de l'Abadia de Montserrat,
Scripta et documenta, 103
Barcelona, octubre 2015
392 pàg.

Ja m'agradaria, si no m'ho impedissin problemes d'espai, fer un apunt històric sobre sants que han estat a casa nostra, o bé llarg temps, o bé que hi han fet viatges: Paulí de Nola en època encara romana; Francesc d'Assís, tal vegada anant a Sant Jaume de Compostel·la; Ramon de Penyafort, tot treballant en la compilació del dret eclesiàstic; Ignasi de Loiola, a Manresa i Montserrat, actualitzant sacramentalment la seva conversió; Francesc de Borja quan era virrei de Catalunya; Antoni M. Claret predicant missions, abans d'anar a Madrid com a confessor de la reina Isabel II, a Cuba, a l'exili i al Concili Vaticà I; Don Bosco al final de la seva vida, afermant les obres salesianes a Barcelona. O les figures que assenyalen els orígens del temple de la Sagrada Família: els qui han estat canonitzats,

com Josep Manyanet o els qui s'hi encaminen, com l'arquitecte Antoni Gaudí, o la munió de sants i santes fundadors, del segle XIX, que varen reemplaçar d'alguna manera els ordes religiosos obligats a l'exclaustració, o alguns pontífexs romans que hi han estat, com Joan Pau II –ara ja sant- i Benet XVI. Deixem a part el cas dels màrtirs, que n'hi ha hagut a centenars o a milers, la santedat dels quals, heroica, ens fa sentir incòmodes pel fet de pensar que hagin pogut manifestar-se aquí les consignes per a aquestes cruentes morts. I això, tant a l'època romana –la del bisbe Fructuós de Tarragona, i els seus diaques Auguri i Eulogi– com a la dels màrtirs del segle XX.

Volem saludar l'aparició d'un gènere de llibre històric que no s'havia donat d'aquesta manera, fins ara: el que resulta d'investigar exhaustivament, amb tot detall, pel que fa a lloc i temps, cada una de les visites que un personatge concret, en aquest cas sant Josepmaria Escrivà de Balaguer, va fer a Catalunya. I això, començant des de 1913, amb els viatges de Barbastre a Lleida, per a examinar-se dels cursos de Batxillerat a l'Institut, fins al del 1974, l'any anterior al del seu trànsit, el 1975, en què tingué lloc un altre dels seus sojorns, al Maresme, a Premià de Dalt, al centre de conferències i recessos de Castelldeu. I enmig, tots els contactes que s'han produït. I això suposa centenars de converses amb persones amb qui s'ha trobat l'autor o que han tingut un coneixement directe dels fets relatats.

I aquí hi entren, entre altres, els dies de novembre de 1937 quan, amb un grup d'estudiants i de professionals

joves, preparava, des de Barcelona, el seu pas a França per Andorra, a través dels Pirineus, per fugir de la persecució religiosa que posava en perill les seves vides i per trobar un lloc en què pogués continuar la seva tasca pastoral. Dels difícils contactes d'aquells dies, esmentem-ne alguns: amb el seu antic mestre, amic i confident, el Dr. Josep Pou de Foxà, catedràtic de Dret a Saragossa, sacerdot, que tenia les arrels a Barcelona, i amb ell es confessà un d'aquells dies. I l'altre, Pascual Galbe, antic company de la facultat, que era magistrat en l'Audiència Territorial, el qual li oferí protecció i feina, que Mn. Escrivà agraià però no acceptà.

Després, un cop acabada la guerra d'Espanya, van tenir lloc els viatges que havien de preparar la seva tasca pastoral, per fer conèixer l'Obra que havia fundat el 2 d'octubre del 1928, per a promoure la santedat en la vida ordinària i per a continuar amb el tracte de persones que havien de fer possible l'expansió.

D'aquesta manera es responia a la necessitat de fer conèixer la fisonomia de l'Opus Dei, i molt en concret el caràcter secular i el seu esperit de família i, cosa especialment urgent que quedés ben clara ja en aquells moments, la llibertat religiosa i la llibertat política, una condició per a adaptar-se a cada país.

Això demanava els convenients contactes amb els bisbes d'aquestes diòcesis, i amb tota mena de persones. Pensem, per exemple, en la predicació d'uns dies de recés espiritual per a capellans al seminari de Lleida el 1942, circumstància en la qual el bisbe

administrador de la diòcesi, Dr. Manuel Moll Salord, va rebre una comunicació telefònica que li va haver de fer arribar: la notícia del traspàs, a Madrid, de la seva mare, Dolores Albàs.

Esmentem els contactes amb l'Abadia benedictina de Montserrat, amb l'annex Santuari de la Patrona de Catalunya, ja feliçment iniciats abans, i que van donar lloc a un abundant epistolari entre l'abat Aureli M. Escarré i Mn. Josepmaria Escrivà. Tingueren també ocasions de continuar en altres llocs, com Roma, quan allí hi vivien i hi treballaven el pare Anselm Albareda, prefecte de la Biblioteca Vaticana, el pare Adalbert Franquesa, gran expert en litúrgia, o l'abat Gregori Sunyol, que estigué al capdavant de l'Institut Pontifici de Música Sacra.

Amb gran devoció a la Mare de Déu de la Mercè, Patrona de Barcelona, a ella va encomanar les gestions jurídiques relacionades amb les aprovacions de l'Obra, i procurava anar-hi sempre que venia a Barcelona, i ara, al cambril prop de la imatge, s'hi pot veure un relleu metàl·lic amb l'efigie de sant Josepmaria.

Calgué pensar en la instal·lació de llocs per a les activitats que començaven, com el del primer centre, en el pis principal de l'immoble de Balmes, 62, l'anomenat *Palau*, des d'on es van anar preparant altres llocs, amb la construcció del que va ser la Residència universitària Monterols, al Turó de Monteroles, al barri de Sant Gervasi.

Es va veure, des del primer moment, que freqüentaven els ambients de

l'Obra persones de les més diverses posicions en matèries professionals i polítiques. I també en el llibre queda clar que Josepmaria Escrivà, que en aquell any ja havia publicat *Camino*, en una edició a València el 1939, animava a traduir-lo al català, encara que en aquells moments hi hagués impossibilitat legal d'imprimir-lo en aquesta llengua.

Va començar a escriure la versió, en còpies provisionals, Joan Baptista Torelló, llavors estudiant de Medicina i un bon poeta, i més endavant el va ajudar en aquesta feina Francesc Faus, jurista i excel·lent escriptor, i l'edició de *Camí* es va poder imprimir l'any 1955 a l'Editorial Atlàntida, i ja aleshores es va procurar, com convé, que el nivell semàntic de l'original es mantingués en la traducció catalana.

Aquells prometedors inicis i la consistent expansió dels anys successius han anat units a centenars de contactes, conseqüència de viatges, visites, i al fet que tot s'hagi documentat adequadament. En alguns casos, l'ocasió per a aquestes relacions ha estat la freqüentació que alguns dels estudiants van fer dels ambients de l'Obra. Més endavant, un cop acabat el Concili Vaticà II, en diverses ocasions vingué a Barcelona i a altres poblacions de Catalunya, com Sant Cugat del Vallès o Girona i parlà en grans concentracions de fidels, com les que hi hagué a l'Escola Esportiva Brafa, a Nou Barris, per practicar una catequesi doctrinal i espiritual, per enfortir la fe i

la pietat, i es reunien en moltes de les ocasions milers de persones, que de manera espontània li feien preguntes, que ell responia amb do de l'oportunitat, enginy i bon humor, i que no perdien mai el seu caràcter familiar.

Sovint, aquestes grans tertúlies tenien lloc a la tornada de viatges per Amèrica, en dies en què residia al Maresme, i li servien de descans. Per a goig dels informadors i historiadors, es conserven les gravacions de totes aquestes reunions.

Aquest llibre va combinant la narració d'una història seguida amb el record d'anècdotes concretes, amb completíssims índexs de persones i de llocs, i de les fonts utilitzades. I els noms i les dades, per centenars, si no per milers, fa pensar en les hores que ha demanat la preparació d'aquest treball de recerca amb innumerable converses, testimonis i consultes als arxius diversos que puguin contenir material documental o informatiu.

Josep Masabeu, l'autor, que ha realitzat brillantment la seva tasca professional en l'administració pública i en l'ensenyament, ja havia fet satisfactòriament publicacions d'aquest gènere, com són la tesi doctoral sobre *Alexandre Galí i la Mútua Escolar Blanquerna*, i l'estudi sobre *l'Església de Santa Maria de Montalegre*, amb motiu del Centenari de l'antiga Casa de Caritat.

Ferran Blasi Birbe